

CYFARFOD	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD	11 Gorffennaf 2022
TEITL	Hunan Asesiad a Rhaglen Waith
AWDUR	Swyddog Monitro

1. Mae dau fwriad ar gyfer yr adroddiad yma sef cynnal hunan asesiad o waith ac allbynnau'r Pwyllgor yn ystod 2021-22 ac ystyried rhaglen waith drafft ar gyfer 2022-23.
2. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor Safonau wedi gosod drwy statud yng Nghyfansoddiad y Cyngor ac mae'n amserol efallai fod y Pwyllgor yn talu sylw newydd ar y rhain ar ddechrau tymor newydd er ffurfio cynllun gwaith ar gyfer y flwyddyn.
  - (a) Hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan Gynghorwyr ac Aelodau cyfetholedig yr Awdurdod;
  - (b) Cynorthwyo'r Cynghorwyr a'r Aelodau cyfetholedig i ddilyn y Cod Ymddygiad Aelodau;
  - (c) Cynghori'r Cyngor ar fabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad Aelodau;
  - (ch) Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad Aelodau;
  - (d) Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi Cynghorwyr ac Aelodau cyfetholedig ar faterion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad Aelodau.
3. Gofynnir i aelodau'r Pwyllgor ystyried y swyddogaethau a restrir yn y golofn gyntaf ac yna nodi pa asesiad mae'n credu sy'n berthnasol iddynt gan ddefnyddio'r categorïau canlynol:

Categori 1 – Fod y Pwyllgor wedi gwneud cynnydd sylweddol yn cyflawni'r swyddogaeth neu yn achos tasgau penodol nid yw'r angen i weithredu wedi codi.

Categori 2 - Fod y Pwyllgor wedi gweithredu'r swyddogaeth yn sylweddol

Categori 3 - Fod y Pwyllgor wedi gweithredu'r swyddogaeth ond mae angen rhoi sylw pellach.

Categori 4 - Nid oes tystiolaeth fod y Pwyllgor wedi gweithredu'r swyddogaeth ac mae sail i awgrymu fod angen rhoi sylw i'r maes.

Mae angen nodi'r dystiolaeth sy'n cefnogi'r categori mae'r Pwyllgor yn ei ddyfarnu. Mae'r golofn "Tystiolaeth" yn dangos peth enghreifftiau o dystiolaeth ond mae'n bosib y bydd aelodau'r Pwyllgor yn gallu ychwanegu ati.

4. O ddyfarnu categori i bob swyddogaeth a nodi'r dystiolaeth bydd yn bosib i'r Pwyllgor ddod i gasgliad ynglŷn â pha gamau ychwanegol sydd angen eu cymryd (os o gwbl). Mae'r golofn olaf yn cynnwys rhai awgrymiadau am gamau pellach fydd yn bwydo trwodd i raglenni gwaith y Pwyllgor yn y dyfodol.
5. Mae'r pwyntiau gweithredu o'r gweithgor wedi eu hatodi yn Atodiad 3 er ystyriaeth y Pwyllgor ynglŷn â chynnwys y cynllun gwaith. Mae'n bwysig fod aelodau yn ymwybodol y byddai rhai pwyntiau gweithredu angen adnoddau ychwanegol penodol.
6. Atodiadau

Yn Atodiad 1 ceir hunan asesiad drafft er ystyriaeth gan y Pwyllgor

Yn Atodiad 2 Rhaglen Waith drafft ar gyfer 2022-23

Yn Atodiad 3 Diweddariad Grwp Gweithredol Cyngorau Cymuned.

ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Pwyllgor gynnal Hunan Asesiad o'r perfformiad yn 2021-2022 ynghyd a chymeradwyo rhaglen waith ar gyfer 2022-23

ATODIAD 1

HUNAN ASESIAD Y PWYLLGOR SAFONAU 2021/22

SWYDDOGAETH	ASESIAD (1/2/3/4)	Tystiolaeth	Camau pellach
Hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau		Mae'r Cadeirydd ac Is Gadeirydd wedi mynychu Fforwm Safonau Gogledd Cymru i rannu profiadau hefo pwyllgorau safonau eraill. Cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor Llawn Pwyllgor wedi derbyn adroddiad ar Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021	Parhau i fynychu a chefnogi
Cynorthwyo'r aelodau i gadw at y Cod Ymddygiad		Swyddog Monitro a'i dim yn darparu cyngor ac arweiniad mewn cyfarfodydd ac ar sail un i aelodau.	Adfer camau hyffroddiant pan mae adnoddau yn caniatáu
Cynghori'r Cyngor ynglŷn â mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad		Dim achlysur wedi codi i ddiwygio'r Cod.	
Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad		Derbyn adroddiadau rheolaidd o honiadau yn erbyn aelodau Derbyn adroddiadau blynyddol yr Ombwdsman a Phanel Dyfarnu Cymru	Parhau i fonitro ystyried dulliau amgen o dderbyn gwybodaeth Derbyn adroddiadau rheolaidd o Lyfr Achosion Cod Ymddygiad yr Ombwdsman

		<p>Penderfynodd y Pwyllgor gychwyn gwaith ynglyn a'r dyletswyd newydd a osodwyd ar Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol ynglyn a'g ymddygiad eu haelodau</p>	<p>Derbyn adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a lletygarwch.</p> <p>Yn diluyn yr Etholiad bydd camau yn cael eu cymeryd I weithio gyda Arweinyddion Grwp I sefydlu trefniadau gweithredol ar gyfer y ddarpariaeth newydd</p>
<p>Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud a'r Cod Ymddygiad</p>		<p>Trefnwyd hyfforddiant annwytho ar gyfer aelodau newydd Cyngor Gwynedd yn paratoi at yr etholiadau.</p>	<p>Angen edrych ar ddarparu hyfforddiant newydd</p>
<p>Rhoi goddefebau i aelodau</p>		<p>Ceisiadu wedi eu ystyried dan y drefn newydd.</p>	
<p>Ymdrin ag adroddiadau o driwlynlys achos ac unrhyw adroddiadau gan y Swyddog Monitro ar faterion a gyfeiriwyd gan yr Ombwdsmon</p>		<p>Ni chyfyd angen am wrandawiadau yn ystod y flwyddyn</p>	
<p>Awdurdodi'r Swyddog Monitro i dalu lwfansau i bersonau a gynorthwyodd gydag ymchwiliad</p>		<p>Ymdrinwyd a'g un achos a gyfeiriwyd at y Pwyllgor gan yr Ombwdsman.</p>	
<p>Ymarfer y swyddogaethau uchod mewn perthynas â chynghorau cymuned</p>		<p>Swyddog Monitro a'i dîm yn darparu cyngor ac arweiniad i gynghorau, clercod ac aelodau.</p> <p>Mabwysiadu peilot ar gyfer hyfforddi Cod Ymddygiad. Wedi cynnal sesiwn I beilotau cynnwys y cwrs.</p> <p>.</p>	<p>Angen ystyried adfer y rhaglen ar sail rhithiol pan mae adnoddau yn caniatu</p>

ATODIAD 2/ APPENDIX 2

Gwaith Pwyllgor Safonau 2020-21	Standards Committee Work 2020 - 21
<p>11 Gorffennaf 2022</p> <p>Adroddiad Blynyddol</p> <p>Honiadau yn erbyn aelodau</p> <p>Llyfr Achosion yr Ombwdsman</p> <p>Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021</p>	<p>11 Gorffennaf 2022</p> <p>Annual Report</p> <p>Allegations Against Members</p> <p>Ombudsmans Code of Conduct Casebook</p> <p>Local Government and Elections Act (Wales) 2021</p>
<p>21 Tachwedd 2022</p> <p>Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch</p> <p>Cofrestr Datgan Buddiant</p> <p>Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsman</p> <p>Honiadau yn erbyn Aelodau</p> <p>Mabwysiadu Protocol Arweinyddion grwpiau Gwleidyddol</p>	<p>21 November 2022</p> <p>Gifts and Hospitality Register</p> <p>Declaration of Interest Registers</p> <p>Ombudsman’s Annual Report</p> <p>Allegations Against Members</p> <p>Adopt Political Group Leaders Protocol</p>
<p>13 Chwefror 2022</p> <p>Adroddiad Blynyddol y Panel Dyfarnu</p> <p>Honiadau yn erbyn aelodau</p>	<p>13 February 2022</p> <p>Annual Report of Adjudication Panel</p> <p>Allegations against members</p> <p>Self-Assessment and Work Programme</p>

Hunan Asesiad a Rhaglen Waith Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor .	Annual Report of the Committee
--	--------------------------------

Atodiad 3

Nodiadau'r Grŵp Tasg a Gorffen – Y Fframwaith Safonau Moesegol -

20/1/22

Pwyntiau Gweithredu:-

Gweithrediad	Sylw Swyddog Monitro
<ul style="list-style-type: none"> • Angen gwneud trosolwg o'r clercod. Cael rhyw syniad faint maen nhw'n cael eu talu a chreu 'heat map' i ddangos lle mae mwyafrif y problemau yn codi. • Gwneud crynodeb pellach o'r set o amgylchiadau roedd Dirprwy Swyddog Monitro yn son amdanynt, i weld os oes amgylchiadau penodol ynghlwm wrth y 'gwres' sydd yn y cynghorau lle mae'r problemau.	<ul style="list-style-type: none"> • Byddai asesiad o lle mae angen am gefnogaeth ar faterion Fframwaith Foesegol yn caniatáu blaenoriaethu e.e hyfforddiant. • Cynnal gwaith ymchwili i adnabod ffactorau sydd yn cyfrannu at greu neu fodolaeth problemau ymddygiad aelodau • Er y byddai modd cael ystadegau tal gan e.e Unllais Cymru mae gwbyodaeth tal unigolion yn wybodaeth sydd yn cynrychioli data personol.
<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried oes lle i ail-edrych ar ddatgan buddiant? H.y. pobl ofn peidio datgan buddiant, ond efallai bod angen mwy o eglurder o ran lle mae'r ffin. Ydi pob Swyddog Monitro yn dehongli datgan buddiant yn yr un ffordd? Angen cysondeb Cymru gyfan ar beth yw datgan buddiant gan ei bod yn bosib' bod rhai pobl yn ei ddehongli yn wahanol i'w gilydd. Gofyn i'r Ombwdsmon ddarparu canllaw syml ar ddatgan buddiant.	<ul style="list-style-type: none"> • Mae arweiniad ar ddatgan buddiant yn rhan rheolaidd o waith Swyddog Monitro ynghyd a'r tim . Mae Canllawiau yr Ombwdsman yn darparu arweiniad ar y Cod sydd yn gymharol rhwydd i'w ddeall. Nid oes tystiolaeth amlwg fod dehongliad yn amrywio yn sylweddol o Gyngor i Gyngor ac mae'n fater sydd yn hynod o sensitif i'r ffeithiau.

<ul style="list-style-type: none"> Faint o wybodaeth ddylem ni fel Pwyllgor Safonau gael? E.e. yr adroddiad Honiadau yn erbyn Aelodau. Ddylem ni gael mwy o wybodaeth mewn mwy o fanylder? 	<ul style="list-style-type: none"> Mae modd ystyried hyn ond mae rhaid dal mewn cof fod gofynion cyfrinacholdeb a cyfiawnder naturiol sydd yn berthnasol hefyd.
<ul style="list-style-type: none"> . Angen edrych ar y drefn datrys lleol o ran rôl y Pwyllgor Safonau – e.e. y syniad o gydweithio gyda chynghorau eraill. 	<ul style="list-style-type: none"> Bydd angen adolygu y sefyllfa wrth i ddarpariaethau Adroddiad Penn gael sylw gan y Llywodraeth. Fodd bynnag mae angen bod yn wirioneddol fyw i'r her adnoddau byddai trefniant o'r fath yn ei gynhyrchu i Swyddogion Monitro
<ul style="list-style-type: none"> Edrych ar ddefnyddio adnoddau ehangach y Cyngor, e.e. Adnoddau Dynol, cydraddoldeb, ayb, i ddarparu hyfforddiant ar faterion llai cyfreithiol, ond mwy ymddygiadol. 	<ul style="list-style-type: none"> Darperir rhaglen eang o hyfforddiant i aelodau'r Cyngor sydd yn cwmpasu materion megis cydraddoldeb . Byddai modd trefnu cyflwyniad i'r Pwyllgor ar y drefn, hyfforddi a'r hyn sydd ar gael
<ul style="list-style-type: none"> Bod y Cadeirydd a'r Aelod Pwyllgor Cymunedol yn gwneud darn o waith gyda chlercod cynghorau cymuned a thref i weld beth fydden nhw'n weld yn ddefnyddiol. Adnabod cwpl o glercod o gynghorau blaenllaw i gael trafodaeth gychwynnol. Hefyd, bod y clercod yn gallu bwydo eu barn yn ôl yn rheolaidd 	<ul style="list-style-type: none"> Mae modd trefnu hyn a byddai'n gyfrwng nid yn unig i ddatblygu gwasanaethau ond creu y cyswllt byw gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned. Byddai angen darparu adnodd.
<ul style="list-style-type: none"> Mae gennym ni 2 her, sef yr ochr gyfreithiol/technegol/statudol – y datgan buddiant, ayb, a hefyd y materion fwy agored i ddehongliad – y 	<ul style="list-style-type: none"> Mae nifer o gysyniadau sydd yn gorgyffwrdd yn yr adborth ma ac mae angen mwy o waith i ddeall y gweithrediadau sydd yn deillio

<p>parch, ond hefyd yr elfennau ynghlwm wrth barch, sydd hefyd yn statudol, ac sydd ynghlwm wrth y Ddeddf Cydraddoldeb, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yr heriau ynghlwm wrth gydweithio ar draws y Cyngor, dwyn pobl eraill i mewn sy'n gallu helpu gyda themâu o fewn y pwnc 'parch'. Wrth adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Safonau, dylid rhannu'r pwyntiau gweithredu o dan dau bennawd, sef y 'parch' (y dynol) a'r 'buddiant' (y deddfol), gan ystyried sut ydym ni'n cyfathrebu hynny i'r bobl sydd angen gwybod, sef yr aelodau, a hefyd y clercod a'r bobl sy'n gweinyddu'r cynghorau tref a chymuned, gan mai yno mae'r heriau mwyaf</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Cynnal trafodaeth gyda'r Prif Weithredwr ac Arweinyddion y Grwpiau Gwleidyddol er mwyn gwneud yn siŵr bod safonau yn uwch yn eu meddyliau, h.y. fel bod safonau ddim yn fater sy'n eistedd gyda'r Pwyllgor Safonau a'r Swyddog Monitro yn unig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae hyn ar waith drwy ddarpariaethau Deddf Llywodraeth Leol Etholiadau (Cymru) 2021 a'r dyletswydd newydd ar Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol.
<ul style="list-style-type: none"> • Gan dderbyn bod dal ymgeiswyr etholiadol yn gyfrifol am eu hymddygiad y tu hwnt i'n cylch gorchwyl ni, mae hyn yn rhywbeth i'w grybwyll wrth y grwpiau gwleidyddol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd Cyfamod Ymgyrch Deg wedi ei pharatoi drwy'r Gymdeithas Lywodraeth Lleol Cymru . Fe'i rannwyd yn helaeth gyda aelodau yng Ngwynedd ac ar draws Cymru.